

Presentació

Els estudis que es fan en relació amb la qualitat del sistema educatiu posen en evidència que cal considerar els factors de context i els aspectes relacionals en parlar de rendiments escolars en totes les etapes. D'aquesta manera, es posa èmfasi en la convivència als centres educatius com a factor que determina el benestar i que fa possible la vinculació i el sentiment de pertinença de l'alumnat amb el grup d'iguals, la qual cosa afavoreix la vinculació amb el professorat, les seves propostes i l'assistència a la institució docent.

La complexitat social i unes certes exigències d'èxit, els models transmesos pels mitjans de comunicació i els recursos tecnològics, que, amb les possibilitats que posseeixen, exerceixen una forta pressió, sovint provoquen tensions, insatisfacció i incideixen en les maneres de relacionar-nos. La manca de temps per donar resposta a tots els reptes limita també les possibilitats per poder analitzar tot el que es veu i es viu amb prou profunditat per crear espais de debat, fer-ne una interpretació més acurada i donar-hi respostes més elaborades i reflexives.

Tots aquests factors incideixen en la vida quotidiana de les aules dificultant, en certa manera, el clima relacional i de treball. Quan, en el marc de la vida escolar, es donen situacions i episodis que evidencien uns problemes relacionals, es fa palesa la falta d'aquest debat, la qual cosa en condiciona clarament l'anàlisi sobre les causes o les circumstàncies que ho han propiciat.

Les conseqüències tenen un abast considerable, ja que creen més alarma i s'acaba focalitzant les causes en l'alumnat, considerat de forma aïllada i individual, i, per tant, les responsabilitats i el «focus» de les intervencions. Aquest fet no afavoreix arribar al fons de la qüestió, ni millora les relacions, ni obre la mirada cap a la consideració global de les persones com a elements clau del procés de socialització.

Quan, des de l'exterior del centre educatiu, s'hi afegeixen unes altres mirades i veus que provenen de diferents col·lectius professionals, dels mitjans de comunicació o d'enfocaments esbiaixats, les interpretacions que es donen, en lloc d'aclarir, acaben per generar més confusió.

En cap cas no es tracta de disminuir la importància de les situacions que es viuen als centres, interpretar-les de manera superficial o donar-hi sols res-

postes punitives o paliatives. Cal fer una anàlisi en profunditat per poder respondre de manera educativa i sistemàtica a un tema transversal com és el de la convivència.

Aprendre a conviure va més enllà de viure al costat d'altres persones. Comprendre l'abast d'aquesta realitat ha d'ajudar a elaborar els plans de convivència, que es promouen des dels centres i les institucions responsables amb una mirada global que considera que tot l'alumnat ha d'aprendre a relacionar-se amb l'altra gent, que no és un repte individual sinó col·lectiu i que cal, doncs, considerar les actituds, les maneres d'interaccionar i els comportaments individuals i grupals.

Això exigeix una anàlisi professional i social en profunditat que permeti fer un enfocament que guiï les interpretacions i que permeti donar resposta educativa a la totalitat de l'alumnat en el procés educatiu global que va seguint.

Participar en aquesta anàlisi ha estat l'objectiu del present monogràfic, i les persones que hi participen hi ofereixen el seu punt de vista amb una mirada àmplia i des de contextos diferents, amb la finalitat d'obtenir més referents que puguin guiar la pràctica educativa més enllà de les accions punitives, que sols poden agreujar les dificultats relacionals de tota la població.

Maria Jesús Comellas
Coordinadora del monogràfic